

איש חי רב פעלים רודף צדקה וחסד
ר' **משה שניצר** ז"ל
ב"ר מנחם מנדל ז"ל
תנצב"ה

מאורות הדף היומי

עלון שבועי ללומדי "הדף היומי"

בית המדרש דחסידי סוכטשוב סוכטשוב
כולל "סנה משה"
ע"ש הרה"ח ר' משה יצחק זיסר ז"ל
בית מדרש למגידי שיעור "דף היומי"
חתימת סופר 3 ת.ד. 471 ב"ב טל. 03-5775333

האשה החשובה ודפת צדקה וחסד
מרת **ורדה שניצר** ע"ה
ב"ר מאיר ז"ל
תנצב"ה

יו"ל ע"י ביהמ"ד למגידי שיעור "דף היומי" בראשות הגר"ד קובלסקי שליט"א • לע"נ הר"ד מרדכי קלמן (מוטי) זיסר ב"ר משה יצחק ז"ל

גליון מס' 1081

מסכת ברכות ל"ז - מ"ג ♦ סופרים ה', ו' - ו', ה'

בס"ד, י"ד שבט תש"פ

השבוע בגליון

- ♦ 'אסמכתא' מה היא?
- ♦ 'אסמכתא' - לזכרון ולסימן
- ♦ יש להבדיל בין 'גירסא' לבין 'אסמכתא'

♦ גלגל הסובב עד אין סוף

- ♦ ברכת שהחיינו על מצוה חדשה
- ♦ הנחת תפילין בפעם הראשונה
- ♦ ברכת גר צדק

דבר העורך

המכרז של העולם

במאורות הדף היומי משקיעים את הכל, כדי שאפילו יהודי אחד שאפשר להביא אל הדף היומי, לא יישאר בחוץ. לשם כך מונה "מגידי שיעור נודד", המסייר בכל שיעורי מאורות הדף היומי, מרצה, מעודד, מאיר פנים, מתעניין ומלהיב את הציבור. על שעות הפעילות שלו הוא אמר, כי כל עוד הרמזורים עובדים, הוא אינו שובת.

בהגיעו לאחד השיעורים נכונה לו הפתעה נעימה. היהודי שישב אל השולחן כמשתתף קבוע וותיק, שאל והשיב, העיר והתערב, היה "סרבן דף יומי" בלתי ניתן לפיצוץ. על לשונו היו שגורים כל ההסברים המלומדים שפעילי מאורות שומעים מפעם לפעם. אני עסוק; אין לי זמן; אני קורא שניים מקרא ואחד תרגום; שבע וחצי שנים הם זמן מידי ארוך בשביל לגמור את הש"ס, אני יכול ללמוד אותו בשנתיים, והנה, הוא כאן! יושב ולומד דף היומי.

הפעיל הנמרץ של מאורות המתין בסבלנות לסיום השיעור, וללימוד שתי ההלכות שאחריו, ובסקרנות גלויה שאל: מה קרה אדוני? מה קרה???

הוא הצביע בתגובה על יהודי מכובד שעמד אותה שעה בשיחה עם הרב מגיד השיעור, כדי לברר נקודה מסויימת שהועלתה במהלך השיעור.

- **אינני** מבין.
- **שמע**, אתה מכיר את הסיפור על ה"נעילה של פטרסבורג"? לא מכיר? שב, אספר לך.
שעת נעילה בבית הכנסת הגדול בעיר פטרסבורג. בית הכנסת המפואר קיבץ אליו את כל עשירי העיר ונגידיה, הטליתות הצחורות הסתירו דמויות שונות שהתנועעו תחתן, איש איש וטליתו, איש איש ותפילתו. לא מעטים מהם התרגשו מאד; הפעם האחרונה בה ביקרו בבית הכנסת, היתה בשנה שעברה.

קולו של החזן המפורסם התפשט בחלל בית הכנסת. היו שהתענגו על נעימותו ובדקו כל העת, אם במהלך השנה לא התלוו נימים צורמים לקולו הרחב. אחרים הזילו דמעות כמים, החזן הצליח לרגשם עד דמעות, והגבאים, הם היו נתונים בציפייה מורטת עצבים לקראת מכירת הזכות לפתיחת ארון הקודש לפני תפילת נעילה.

דף לז/ב היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו...

ברכת שהחיינו על מצוה חדשה

על קניית בית חדש ועל רכישת בגד חדש מברכים ברכת 'שהחיינו' ("שולחן ערוך" או"ח סי' רכ"ג סעי' ג', ו'), כמו גם על אכילת פרי חדש (שם סי' רכ"ה סעי' ג'). הרמ"א מוסיף מקרה נוסף שבו יש לברך 'שהחיינו' ("שולחן ערוך" יו"ד סי' כ"ח סעי' ב'): "מי ששחט פעם הראשון מברך שהחיינו על הכיסוי" - על מצוות כיסוי הדם שזכה לקיים לראשונה בחייו.

הלכה זו מצטט הרמ"א בשם רבי ידידיה משפירא, ואילו ה"רוקח" (סי' שע"א) מצטט הלכה זו בשם רבי יהודה בן קלונימוס משפירא, אשר מצא מקור לפסיקתו מגמרתנו בה נאמר: "היה עומד ומקריב מנחות בירושלים אומר ברוך שהחיינו וקימנו", ומפרש רש"י ("ד"ה "היה עומד"), שמדובר בכהן אשר "לא הביא מנחות זה ימים רבים", או כהן שהקריב מנחה מן התבואה החדשה, מן ה"חדש", שעליו לברך 'שהחיינו'. הרי לנו, כי הזוכה לקיים מצווה שלא קיימה מעולם, מברך 'שהחיינו' (הובא בש"ך שם ס"ק ה').

אלא, שדין זה שנוי במחלוקת גדולה. הש"ך (שם) מכביר בקושיות מדוע אין מברכים שהחיינו על קידושי אשה, או על מצוות מזוזה, ולדעתו אין לברך ברכת שהחיינו על מצווה חדשה שאין זמנה קבוע. ואכן, פירושו של רש"י אינו עולה בקנה אחד עם תמיהותיו של הש"ך, ולפיכך הוא מציין את פירוש בעלי התוספות והרשב"א (לז/ב), אשר ביארו כי הגמרא עוסקת במשמר כהנים הנכנס לעבוד בבית המקדש בזמנו הקבוע, מאורע שהתרחש פעמיים בשנה, ואמנם בעלי התוספות והרשב"א מציינים כי מברכים 'שהחיינו' על מצווה זו "כיון שיש בהן זמן קבוע". ציוין כי פוסקים רבים נטו לפסוק כדעת הש"ך ("פרי מגדים" בשפתי דעת על הש"ך שם, ועיי"ש עוד שהתב"ש הכריע לברך).

הנחת תפילין בפעם הראשונה: אמנם, כתב "ביאור הלכה" (סי' כ"ב ד"ה "קנה", עיי"ש), כי העומד להניח תפילין לראשונה בחייו, מן הראוי שיחייב את עצמו בברכת 'שהחיינו' על ידי בגד חדש וכדומה, ויכוון בברכתו גם על מצוות הנחת התפילין שזכה לקיימה לראשונה.

ה"אור החיים" הקדוש נוקט בספרו "פרי תואר" (סי' כ"ח ס"ק ד') בפשרה מעניינת. יתכן שגמרתנו עוסקת בכהן המתחנך לעבודה, המקריב את המנחה הראשונה בחייו, אך עדיין אין להקיש מכך למצוות כיסוי הדם. שכן, אמנם אין לברך על מצווה חדשה, אך הכהן הנחנך על ידי המנחה נכנס למערכת של מצוות שעד לאותו יום לא זכה להגיע אליה, או אז עליו לברך 'שהחיינו'

צעילוי נשמת

הר"ר **יצחק איזנברג** ז"ל
ב"ר מרדכי ז"ל
נלב"ע י"ח שבט תשנ"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

ר' **יוסף אריה פריד** ז"ל
בן אברהם יצחק ז"ל
נלב"ע י"ז שבט תשע"ח
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צעילוי נשמת

ר' **משה פריימן** ז"ל
ב"ר אליהו ז"ל
נלב"ע י"ז שבט תשס"ה
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

על התעלותו לדרגת "כהן המקריב". בדומה לכך, אדם אינו מברך על קניית תפילין חדשות, ברם, בהכנסו לעול תורה ומצוות הוא מברך, וה"פרי תואר" מנמק זאת נרגשות: "על שהגיעו ה' לגבול זה הגדר שבו הוא ראוי לקיים המצוות ולא מת קודם באפס תקות קיום המצוות". שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה!

הכרעה זו התקבלה על דעתו של ה"חתם סופר" זצ"ל (שו"ת או"ח סי' נ"ה) שכתב: "ועל כן יברך כל בר מצוה בתחילת הנחת תפילין על כל מצוות שעתידי לעשות כל ימיו" [וראה בליקוטי הערות לחתם סופר שם, בשם שו"ת בית יצחק ח"א סי' קע"א, שדן אם מדובר דוקא כאשר לא הניח קודם בר מצוה, או שמא הנחה זו בקטנותו אינה אלא משום שנתחייב אביו בחינוכו, ועדיין יכול הנער בר המצווה לברך שהחיינו בהנחה הראשונה שעושה בגדלותו משום חובתו שלו].

ברכת גר צדק: נחתום ברעיון מבית מדרשו של הגאון רבי יצחק וויס זצ"ל (שו"ת "מנחת יצחק" ח"א סי' קכ"ט) הכותב, כי לאור האמור, שהמתחנך במערכת מצוות חדשה יברך שהחיינו, מובנים היטב דברי הרדב"ז (שו"ת ח"א סי' תל"ד) אשר הורה, כי גר צדק יברך 'שהחיינו', "ואם על מצוה פרטית חייב לברך שהחיינו... על כל התורה כולה שיקבל עליו לא כל שכן שיברך ופשוט הוא", שהרי מי לנו כמוהו שזכה לעלות בדרגה ולחנוך מערכת חדשה של מצוות.

דף מא/א מין חביב עדיף

גלגל הסובב עד אין סוף

סוגייתנו עוסקת בהלכות קדימה של ברכת הנהנין, על איזה פרי או מאכל יש לברך תחילה. נקדים בקצרה את ההלכות הנוגעות לעניין, ולאחר מכן נתבונן בשאלה הלכתית מעניינת הנובעת ממכלול ההלכות.

לדעת רוב הפוסקים (עיי' "שולחן ערוך" או"ח סי' רי"א סעי' א' וב"משנה ברורה" ס"ק ט), מי שלפניו פירות שונים שברכותיהם שונות, יברך תחילה על הפרי החביב עליו. אדם שלפניו ענבים, שברכתם בורא פרי העץ, ואננס שברכתו בורא פרי האדמה, והאננס חביב עליו יותר מן הענבים, יאכל תחילה את האננס, אף על פי שהענבים הם משבעת המינים וברכתם חשובה מברכת האננס.

אולם, אם לפניו שני פירות שברכותיהם שוות, לא יברך על הפרי החביב עליו, אלא על הפרי הממתיק לשבעת המינים. וכגון, מי שלפניו ענבים ותפוח, שברכת שניהם בורא פרי העץ, יברך תחילה על הענבים, אף על פי שהוא מחבב יותר את התפוח (שו"ע שם).

עתה הבה נבדוק מקרה מרתק, אדם שלפניו שלושה פירות הגורמים לסחרחורת הלכתית. פלוני מחבב תפוחים עד למאד, אננס הוא אוהב, ואילו ענבים אינם נמנים על הפירות החביבים עליו. כאשר לפניו קערה ובה תפוח, אננס וענבים, מה יעשה. אם יבקש ליטול את התפוח, מחמת חביבותו הרבה, נבקש הימנו להשיבו אל מקומו ולברך על הענבים, שהרי העומד לאכול שני פירות שברכותיהם שוות, יברך על הפרי שנמנה על שבעת המינים, במקרה שלנו, הענבים. לכשיטול מיודענו את הענבים, יקומו אחרים ויטענו כנגדו: אם כבר נטלת את הענבים, אנא הנח אותם וברך על האננס, שהרי כלל נקוט בידינו, כי העומד לברך על שני פירות שברכותיהם אינן שוות, יברך תחילה על הפרי החביב עליו, במקרה דנן, האננס.

נמצא יהודי זה עומד ונוטל לידי פרי אחר פרי, ללא תוחלת, וללא תקווה. האומנם?

סברה יפה נאמרה בשם גאון ישראל, בעל "קהילות יעקב" זצ"ל.

כל נידוננו, אמר הסטייפלער, מבוסס על טעות. שכן, כאשר אדם עומד לאכול אננס ותפוח, ולפניו שתי ברכות, "בורא פרי העץ" ו"בורא פרי האדמה", יברך תחילה על הפרי החביב עליו, ואם האננס רק הפרי החביב עליו, יברך תחילה "בורא פרי האדמה". ברם, כאשר ברכתם של שני הפירות הנמצאים לפניו זהה, הרי ברכת בורא פרי העץ שיברך על הענבים תחול גם על התפוח, ואין הוא נחשב כמי שמברך על הענבים בלבד [כל האמור הוא בשני פירות העץ שברכתם שווה ואחד מהם נמנה על שבעת המינים. ברם, אם דרגתם זהה ושניהם אינם משבעת המינים, יש לברך על הפרי החביב, שכאשר אין מעלה אחרת יש לייחס את עיקר הברכה לפרי החביב, אף על פי שהברכה מתייחסת לשני הפירות]. נמצא, שבמקרה זה מתקיימת ההלכה שיש לברך על הפרי החביב, שהרי ברכת הפרי החביב היא "בורא פרי העץ" וכן הוא עושה... יש להדגיש, כי הדברים לא נאמרו על ידו כפסק הלכה, אלא כסברה (ספר זכרון חי להר"צ ירוב שליט"א סי' ב' ענף ט', וע"ע בספר "וזאת הברכה" בירור הלכה סי' מ"ז).

בבית כנסת זה, פתיחת ארון הקודש לפני תפילת נעילה עלתה על מפטיר יונה, "חזק", שלישי, שיש שימפטייר גם יחד. אך שהוא, איש אינו זוכר כיצד בדיוק, גבאי ממוחל, בעל כושר שיוק מדהים, הצליח לגרום לכך, שכל עשיר פיטסבורגאי ראה לעצמו חובה לפתוח את ארון הקודש לפני תפילת נעילה, לכל הפחות פעם אחת בחייו.

הכרזת ה"מכרז" על פתיחת ארון הקודש לפני נעילה, נעשתה על ידי החזן בכבודו ובעצמו. הגבאי הראשי הכה בכח עלומים על הבימה, והחזן היה מכריז בקול אדירים "שלשת אלפי ר-ו-ב-ל-י-ם", כשהוא מסיים בטון עולה. לא היה כל צורך להכריז על מה נסובה המכירה.

או אז, החלו הגבירים מסמנים באצבעותיהם מדושנות העונג, מרימים יד כבדרך אגב, והרובלים נשפכו אלפיהם מגרונו של החזן. יודעי דבר טענו כי הובטחו לו אחוזים מן הסכום שיעלה בידו להפיק מן המכירה. כך או כך, ככל ששלבי המכירה התקדמו, התברר כי השתא ניטש המאבק בין שני גבירים ידועי שם.

אחד מהם, מבקר תדיר בבית הכנסת. השני, אורח עתיר נכסים, תייר מעבר לים, שהגיע לרוסיה לצורך עסקים. הוא בכלל לא גילה אדישות. בשלב זה כבר עמד על מקומו, כדי להבטיח שאיש לא ישמוט את הניצחון מתחת ידיו. הגביר פולק, יריבו למכרז, הרים ארבע אצבעות כרסתניות ומחצה. "ארבעת אלפים וחמש רובל", הכריז החזן באושר, ומיודענו נחפז לפרוס את חמש אצבעותיו לרווחה, כעומד לתפוס כדור.

הגביר פולק לא אבה להתכתש עם התייר האורח, נכזנו לו עסקים מסועפים עמו. הוא וויתר.

"זכה לו" הכריז החזן. ירד ממקומו אל תיבת החזן, והמתין לפתיחת ארון הקודש.

מיודענו התיישב על מקומו, מוחה דמעות התרגשות מעניינו, וחייך בפה מלא לכל עבר. כסאות הוסטו בחריקה מכוונת, שיעולים תכופים פרצו מגרונות ניחורים וחסרי סבלנות, והוא עיניו במרומים הנצחון בכיסו.

שכנו לספסל התכופף לעברו והציץ לתוך עיניו, "הכל בסדר?". הוא השיב בחיוך רחב עוד יותר.

- **מדוע** איך ניגש?

- **לאן?**

- **לפתוח** את ארון הקודש!

- **מה** צריך לעשות?

- **הסט** את הפרוכת הצידה, פתח את שתי דלתות העץ לרווחה ושוב אל מקומך.

חסר נשימה הוא אץ רץ לכיוון ארון הקודש, פתח את הפרוכת מן הכיוון ההפוך, הגבאי תיקן אותו במהירות, והנה, סוף סוף, התגשמות החלום, פתיחת דלתות ארון הקודש לפני נעילה.

מיודענו שב אל מקומו, והיושב לצידו לא התאפק. סלח לי, השתתפת במכרז ואיך יודע מה מוכרים? **ראה**, השיב. אני מכיר את הגביר פולק זה שנים, הוא אחד הסוחרים הממולחים ביותר. כאשר ראיתי שהוא משתתף במכרז הבנתי שאין לי מה להפסיד. מה שמוכרים פה, בוודאי שווה הרבה כסף.

אתה מבין, סיים משתתף השיעור. היהודי הזה, שכבר סיים זה מכבר לשוחח עם הרב מגיד השיעור, עסוק מאד. באמת. כאשר דודע לי שהוא משתתף בשיעור הדף היומי, החלטתי, שמה שטוב לו, טוב גם לי.

ככה, רק פרסומת קטנה, מילה פה מילה שם, בערב יש לי שיעור דף יומי. אני מקווה שלא בשמונה, כי יש לי שיעור דף יומי. כן, ניפגש בחמש, אחרי שיעור דף יומי. אין ספק שיש אנשים שילמדו ממך, ואתה... תזכה לשכר כפול.

המעוניין לזכות את הרבים בסיפור מעניין, או בעובדה מרתקת שניתן ללמוד מהם מוסר השכל, מוזמן לפנות למערכת מאורות הדף היומי, ואנו נפרסם זאת בע"ה בטור זה. כתובתנו: ת.ד. 471 בני ברק. תפק: mendelson@meorot.co.il :03-570-67-93 דוא"ר

דף מא/ב אסמכתא

אסמכתא' מה היא?

לומדי הגמרא מכירים היטב את המושג "אסמכתא". "אסמכתא" מלשון סמך, להיסמך על דבר-מה, והגמרא משתמשת במונח זה כדי להבהיר כי דרשות חז"ל מסוימות המסמיכות דינים מסוימים לפסוקים מסוימים, אינן אלא "אסמכתא". כלומר, שאין זו הדרשה העיקרית מפסוק זה, אלא שחכמים בדרשתם הסמיכו את הדין לפסוק. בגמרתנו נעשה שימוש ב'אסמכתא' לגבי דיני השיעורים, כזית, כביצה, וכדומה, שהם ניתנו הלכה למשה מסיני, והגמרא אומרת, כי הנאמר בברייתא ששיעורים אלו נדרשים מן הפסוק, אינו אלא "אסמכתא בעלמא".

תופעה נרחבת זו של דרשות 'אסמכתא' מעוררת את הלומד לנסות להבין, מה תועלת הצמיחו חז"ל הקדושים מכך שהסמיכו את דיניהם לפסוקים שבתורה שבכתב, אחר שהתורה לא התכוונה כלל לרמוז לדרשתם.

אסמכתא' - לזכרון ולסימן: שתי גישות שונות קיימות בראשונים בבואם לפרש מה היא "אסמכתא". הרמב"ם בהקדמתו לפירושו על המשניות, ובספרו "מורה נבוכים" (ח"ג פ' מ"ג) כותב, כי דינים רבים התקבלו במסורת איש מפי איש עד משה רבינו, אשר קיבלם בסיני מפי הגבורה, ואף על פי שאין כל ספק באמיתותם, חכמים הסמיכום לפסוקי התורה, משום שעל ידי הפסוק ייקל לזכור את ההלכה שהוסמכה אליו. אך אמנם, אין כל רמז בפסוק לדרשה שחז"ל הסמיכוהו אליו. כדברים הללו כתב הכוזרי (מאמר ג' אות ע"ג): "אסמכתא - שהם שמים אותה כסימן לקבלתם". כדוגמא הוא מציין את הגמרא (סנהדרין נו"ב) האומרת, כי מן הפסוק (בראשית ב'טז) "ויצו ה' אלוקים על האדם לאמר" - סימן לשבע מצוות בני נח. "ויצו - אלו הדינים, ה' - ברכת ה'... וכו'." כמה רחוק בין אלו העניינים ובין הפסוק הזה, אך אצל העם קבלה משבע המצוות האלה, סומכין אותה בפסוק הזה בסימן שמקל זכרם". מהר"צ חיות ("מבוא התלמוד" פ"א) מסביר, כי היה צורך לעשות זכירות וסימנים להלכות שבעל פה, מאחר שבזמנם עמד בעינו האיסור לכתוב את התורה שבעל פה.

אסמכתא' - רמז להלכה שנמסרה בידי חכמים: הריטב"א (ראש השנה טז/א), מזכיר שיטה זו אך הוא חולק עליה בתוקף: "ולא כדברי המפרשים האסמכתות שהוא כדרך סימן שנתנו חכמים ולא שכוונת התורה לכך". לדעתו, יש דינים והלכות שהקב"ה לא קבעם כחובה, אלא מסר בידי חכמים את הסמכות להכריע בדבר, והם הסמיכום לפסוקי התורה שבהם הם אכן רמוזים, "וכל תורה שבעל פה רמוזה בתורה שבכתב שהיא תמימה וחס ושלום שהיא חסרה כלום".

אסמכתא' - מקור הסברה לתקנת חכמים: מעניינת עד מאד גישתו של מהר"ל מפראג ("באר הגולה" באר א'), כי חז"ל הסמיכו את דרשותיהם לפסוקים שבהם טמונה הסברה אשר שימשה כבסיס לתקנתם. להמחשת דבריו הוא מציין דוגמאות אחדות, ביניהן דרשת חז"ל (חולין ק"א) שיש ליטול ידיים, מן הפסוק (ויקרא ט"ו/יא) "וכל אשר יגע בו הזב וידיו לא שטף במים". מהר"ל מבאר, כי מפסוק זה למדים (נדה מג"א), כי זב מטמא חפצים שהוא מסיט באבריו הגלויים בלבד. דין זה שימש כבסיס לתקנת חכמים ליטול ידיים, שהרי נוכחנו, כי באברים הגלויים שוררת טומאה יתרה, והידיים, שהן הממששות ביותר מן האברים הגלויים - זקוקות לנטילה [וכן כתב השל"ה תושב"ע כלל רבנן].

שיטה מחודשת ביותר, מובאת בשמו של מהר"ל (ספר מהרי"ל, מנהגים, ליקוטים אות ע), ולפיה, חכמים סמכו את תקנותיהם על פסוקי התורה, כדי שהכל יהיו סבורים שהלכות אלו מן התורה ולא יזלזלו בהן. הגר"י ענגיל (בית האוצר כלל ק"צ) כותב, כי הדברים מוזרים ביותר ואינו מאמין כי יצאו מפי מהרי"ל, וכפי הידוע, ספר מהרי"ל לא נכתב על ידי המהרי"ל בעצמו (ועיי' "מרגליות היס" סנהדרין כה/ב אות כ"ה).

היו שבקשו להוכיח מפורשות, כי רש"י ובעלי התוספות סברו כשיטת הרמב"ם. הגמרא (מנחות צ"ב) אומרת, כי דרשות מסוימות של רבי יהודה אשר הסמיכן לפסוקים, אינן אלא "גירסא בעלמא". רש"י (ד"ה "גירסא בעלמא" בפי הראשון) ובעלי התוספות (ד"ה "גירסא בעלמא") מפרשים, כי

פנינים

דף לט/ב מניח פרוסה בתוך השלמה ובוצע

לחם בתוך לחם, הכיצד?

בגמרתנו נאמר, כי מי שלפניו ככר שלמה משעורים ופרוסה של חטים, "מניח פרוסה בתוך השלימה ובוצע".

לפני רש"י היתה הגירסה "מניח פרוסה תחת השלימה"; ולכאורה זו הגירסה הנכונה, שהרי כיצד ניתן להניח פרוסת לחם בתוך לחם שלם? **אולם**, יש המצדיקים את הגירסה 'בתוך השלימה' ומפרשים, כי הלחמים שבזמן חז"ל ובאזורי מגוריהם היו דומים לפיתה הערבית. הפיתה, כידוע, גמישה ביותר, ולפיכך ניתן לקפלה ולהניח את הפרוסה בתוכה ממש... (מילון ארמי, מלמד).

דף מ/ב ברוך המקום שבראה

המקום - מהו?

מדוע הקב"ה מכונה 'מקום'?

פירושים שונים נאמרו, שהוא מקומו של עולם, ועוד. אולם הגר"י קמינצקי זצ"ל ביאר לתלמידיו, שפשוטם של דברים: המקום, היינו: במקום, כאומר, "במקום לומר שם ה'", כינוי זה הפך עם השנים לשם עצמי - 'המקום'...

דף מ/ב כל ברכה שאין בה מלכות [מלך העולם] אינה ברכה

עדיין לא התפרסמה מלכותו

בגמרתנו נאמר, כי כל ברכה שאין בה מלכות, אינה ברכה, היינו: אם אין מזכירים בה "מלך העולם" אינה ברכה.

בעלי התוספות מתחבטים ביותר, מדוע בתפילת העמידה אין אומרים "ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם אלוקינו ואלוקי אבותינו אלוקי אברהם...". **טעם** מעניין מופיע בדעת זקנים מבעלי התוספות (חיי שרה כד/ז), כי מאחר שאומרים "אלוקי

אאפיקום

ברכת גדולי ישראל

גומרים ש"ס ב-5 דקות ליום, זוכים בשפע גדול

רמזי לומר ברוך 66 המעלות הדף

"... ובודאי בלימוד המשניות כלול כל התורה כולה"
 מרן שר התורה מרן ראש הישיבה הגר"ח קנייבסקי שליט"א הגר"ג אדלשטיין שליט"א

להתנסות חינם התקשר עכשיו: *3764

דרשותיו מן הפסוקים נועדו להקל על זכירתן בלבד, ואכן אין הן נדרשות באמת מן הפסוק! הרי לנו הוכחה מפורשת, כי רש"י ובעלי התוספות נקטו כשיטת הרמב"ם ולא כשיטת הריטב"א ("זעת סופרים" ערך קרא אסמכתא בעלמא).

יש להבדיל בין גירסא לבין אסמכתא: ברם, מהר"י ענגיל (שם) דוחה ראייה זו על הסף, ולא עוד, אלא שהוא טוען כי אדרבה, גמרא זו משמשת כהוכחה מוצקה לשיטת הריטב"א. שהנה, דרך הגמרא לנקוט בלשון "אסמכתא" כפי שהיא נוהגת במקומות רבים בתלמוד, כמו גם באותו עמוד גמרא שבו אנו עוסקים, אך באורח נדיר הגמרא מסווגת את דרשת רבי יהודה כ"גירסא". הדבר מוכיח, כי רק דרשה זו נאמרה לזיכרון, אך יתר הדרשות המכונות "אסמכתא", אכן נסמכות על הפסוק.

שני סוגים שונים של אסמכתא: לסיום, נציין את דבריו המעניינים של בעל "פרי מגדים" (פתיחה כללת לאורח ח"א אות כ.). לדעתו, קיימים שני סוגי 'אסמכתא'. יש 'אסמכתא' חשובה, שיש לה כעין רמז בתורה הקדושה, ויש 'אסמכתא' שאינה אפילו בגדר רמז, וההבדל בין האסמכתות גדול. 'אסמכתא' חשובה, נחשבת כדין תורה לעניין ספקות, שיש להחמיר בה, לעומת 'אסמכתא' שאינה חשובה. כמו כן, הכלל הידוע "שאינן גוזרים גזרה לגזרה", אינו מתייחס לאסמכתות חשובות שהן כדין תורה, אלא לאסמכתות שאינן חשובות, הנחשבות כדין דרבנן, שעליהן חז"ל לא גזרו גזרה לגזרה [ועיי"ש שהביא ראיות לכך. אמנם גם הקשה על דבריו והניחם בצ"ע. ועיי" ראש השנה יב/א תוס' ד"ה "תנא"].

אברהם...", הרי שמפרטים את גילוי מלכותו לפי הסדר. מכיון שכך, אין לומר "מלך העולם" שכן כשהתחיל הקב"ה להיות אלוקי אברהם, עדיין לא נודעה מלכותו על פני הארץ.

דף מג/א עד דאתא ההוא סבא רמא להו מתניתין אברייתא ושני להו

גם אליהו הנביא צריך מקור

"ההוא סבא" המוזכר בגמרא הוא אליהו הנביא (תוס' חולין ו/א). משכך, מדוע יש צורך להוכיח את דבריו?
הא למדת, כי גם אליהו הנביא אינו יכול לומר הלכה או דין בלא מקור מהתורה! ("מגיד תעלומה").

לעילוי נשמת

הר"ר **אברהם יוסף אפרים הלוי** ז"ל
ב"ר חיים בצלאל ז"ל
נלב"ע י"ט בשבט תשנ"ז
תנצב"ה
הונצח ע"י בנו ידידו
הר"ר **ישראל לוי** ומשפ' שיחיו - בני ברק

לעילוי נשמת
ר' **ישעיהו עברוני** ז"ל
ב"ר מרדכי ודינה ז"ל נלב"ע ט"ו בשבט תשס"ט
תנצב"ה
הונצח ע"י בני המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
מרת **שרה מרגלית** ע"ה
(לבית גוטמן) ב"ר יעקב ז"ל נלב"ע י"ט בשבט תשס"ה
תנצב"ה
הונצחה ע"י המשפחה שיחיו

לעילוי נשמת
ר' **משה חי רחמים** ז"ל
בן תמר ע"ה נלב"ע י"ג בשבט תשמ"ו
תנצב"ה
הונצח ע"י המשפחה שיחיו

צא ולמד
מה זו גמרא מושלמת

בשורה ללומדי הדף היומי! הגמרא המושלמת ללימוד בחשק
בהוצאת עוז והדר ומאורות הדף היומי

- רקע מיוחד שמקל על הקריאה ומונע כאבי עיניים
- מנוקד ומפוסק בדיוק ובשלמות
- הדגשות לסימון תחילת עניין בגמרא, ברש"י ובתוספות
- כולל פירוש מאורות ההלכה
- עם משניות זרעים וטהרות מבוארות

בברכת גדולי ישראל

להשיג בחנויות הספרים ובטלפון: 1-800-22-55-66

